

МОДЕЛЮВАННЯ МЕХАНІЗМУ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ

MODELING OF THE MECHANISM OF EFFECTIVE FUNCTIONING OF THE ADMINISTRATIVE SYSTEM OF MANAGEMENT OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF URBAN TERRITORIES

У статті розглянуто теоретико-методичні засади формування та функціонування адміністративних систем управління соціально-економічним розвитком міських територій. Обґрунтовано, що міста є ключовими центрами концентрації ресурсів, інновацій та людського капіталу, а їх конкурентоспроможність визначає позиції країни у глобальному середовищі. Визначено основні виклики урбанізації: нерівномірний розподіл ресурсів, просторові диспропорції, перевантаженість інфраструктури, зростання потреби в екологічній безпеці та соціальній стабільності. Показано, що глобальні загрози – зміни клімату, міграційні процеси, воєнні та політичні кризи – актуалізують пошук нових управлінських моделей, здатних забезпечити баланс між економічним зростанням, інноваційним розвитком і стійкістю міських систем. Авторами здійснено класифікацію та порівняння ключових моделей адміністративного управління: ієрархічної, мережевої, адаптивної, інституційно-інноваційної та гібридної. Показано, що ієрархічна модель забезпечує стабільність і правопорядок, але є малогнучкою; мережева сприяє партнерству та інноваціям, проте залежить від рівня довіри; адаптивна дозволяє швидко реагувати на зміни, однак потребує значних ресурсів; інституційно-інноваційна інтегрує міжнародні стандарти, хоча має високі витрати на імплементацію. Визначено, що жодна з моделей не є універсальною, а найбільш ефективним підходом є їх інтеграція у форматі гібридної моделі. Гібридна модель поєднує стабільність ієрархії, партнерські механізми мережевої взаємодії, гнучкість адаптивного управління та прозорість інституційно-інноваційних підходів. На прикладі міста Києва доведено, що така модель дозволяє одночасно забезпечувати стратегічне планування, ефективне партнерство з бізнесом і громадою, оперативне реагування на кризи та поступову інтеграцію до європейського інноваційного простору. Її реалізація сприяє підвищенню якості життя населення, відновленню критичної інфраструктури, розвитку інноваційних кластерів та формуванню стійких механізмів соціально-економічного розвитку. Авторами зроблено висновок, що гібридна модель є найбільш перспективним напрямом удосконалення адміністративних систем управління українських міст у контексті післявоєнного відновлення, цифрової трансформації та глобальної інтеграції.

Ключові слова: міські території, соціально-економічний розвиток, адміністративна система управління, урбанізація, ієрархічна модель, мережева модель, адаптивна модель, інституційно-інноваційна модель, гібридна модель, цифровізація, інноваційна інфраструктура, сталий розвиток, публічно-приватне партнерство, урбаністичне управління, глобальна інтеграція.

УДК: 352.07; 351.84

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.19-32>

Павловський С.А.¹

д.мед.н., професор, директор,
КНДУ «Науково-дослідний інститут
соціально-економічного розвитку міста»
Могилевська О.Ю.²

д.е.н., професор, завідувач кафедри
економіки, підприємництва,
менеджменту,
Київський міжнародний університет

Сартаков Д.С.³

здобувач третього рівня вищої освіти,
Київський міжнародний університет

Єгіазарян Г.А.⁴

здобувач третього рівня вищої освіти,
Європейський університет

Pavlovskiy Serhii

Research Institute of Socio-Economic
City Development

Mohylevska Olga

Kyiv International University

Sartakov Denis

Kyiv International University

Egiazaryan Gevork

European University

The article examines the theoretical and methodological foundations of the formation and functioning of administrative systems for managing the socio-economic development of urban areas. It is substantiated that cities are key centers of resource concentration, innovation, and human capital, while their competitiveness determines the country's position in the global environment. The main challenges of urbanization are identified: uneven distribution of resources, spatial disproportions, infrastructure overload, and the growing need for environmental security and social stability. It is shown that global threats – climate change, migration processes, military and political crises – actualize the search for new management models capable of ensuring a balance between economic growth, innovative development, and the resilience of urban systems. The authors classify and compare key models of administrative management: hierarchical, network, adaptive, institutional-innovative, and hybrid. It is demonstrated that the hierarchical model ensures stability and law and order but lacks flexibility; the network model fosters partnership and innovation but depends on the level of trust; the adaptive model allows rapid response to changes but requires significant resources; the institutional-innovative model integrates international standards but entails high implementation costs. It is determined that none of the models is universal, while the most effective approach is their integration into a hybrid model. The hybrid model combines the stability of hierarchy, the partnership mechanisms of network interaction, the flexibility of adaptive management, and the transparency of institutional-innovative approaches. Using the example of the city of Kyiv, it is proven that such a model simultaneously enables strategic planning, effective partnership with business and the community, rapid crisis response, and gradual integration into the European innovation space. Its implementation contributes to improving the quality of life, restoring critical infrastructure, developing innovation clusters, and forming sustainable mechanisms of socio-economic development. The authors conclude that the hybrid model is the most promising direction for improving the administrative management systems of Ukrainian cities in the context of post-war recovery, digital transformation, and global integration.

Key words: urban areas, socio-economic development, administrative management system, urbanization, hierarchical model, network model, adaptive model, institutional-innovative model, hybrid model, digitalization, innovation infrastructure, sustainable development, public-private partnership, urban governance, global integration.

¹ ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4087-6256>

² ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8482-7950>

³ ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-9797-9357>

⁴ ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1032-6287>

Постановка проблеми. Адміністративна система управління соціально-економічним розвитком міських територій є однією з ключових складових забезпечення сталого зростання та підвищення конкурентоспроможності сучасних міст. Міста виступають не лише як просторові осередки проживання населення, але й як центри концентрації фінансового, інтелектуального, інфраструктурного й соціального капіталу, що формує передумови для розвитку підприємництва, інноваційної діяльності та міжрегіональної кооперації. В умовах глобалізації та цифрової трансформації саме ефективність адміністративного управління визначає здатність міських територій швидко адаптуватися до викликів, залучати інвестиції, підтримувати інноваційні екосистеми та забезпечувати високу якість життя населення.

Разом із тим, сучасні адміністративні системи функціонування міст стикаються з низкою проблем, що значно обмежують їхню результативність. По-перше, зберігається фрагментація управлінських функцій, коли відповідальність за розвиток території розподілена між різними органами місцевої влади, департаментами та агенціями без належної координації. Це призводить до дублювання завдань, неефективного використання ресурсів та управлінських «провалів» у стратегічно важливих сферах – інвестиційній, соціальній, інфраструктурній. По-друге, більшість міст не мають узгодженого механізму моделювання управлінських процесів, який дозволяв би системно планувати розвиток, прогнозувати наслідки рішень і здійснювати комплексний моніторинг результатів. По-третє, слабкою залишається інтеграція аналітичних та цифрових інструментів у процес прийняття рішень: використання *big data*, GIS-технологій, систем електронного урядування та відкритих даних часто носить декларативний характер, а не системний.

Також, недостатньо розвиненими залишаються механізми залучення бізнесу, громадськості, науково-освітніх інституцій до формування політики розвитку, що знижує рівень інклюзивності та легітимності управлінських рішень.

Таким чином, постає проблема: адміністративні системи управління соціально-економічним розвитком міських територій не відповідають сучасним вимогам гнучкості, прозорості та інноваційності. Особливо актуальною ця проблема є для України в умовах відновлення після воєнних руйнувань, коли міста стають центрами соціально-економічної реконструкції та драйверами інтеграції країни у світове господарство. Необхідним є створення нового управлінського механізму, який забезпечить ефективну координацію інституцій, використання сучасних технологій, аналітики та партнерських моделей розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розроблення концептуальної моделі

механізму ефективного функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій активно досліджується як українськими, так і зарубіжними науковцями. Сучасні підходи об'єднують різні наукові школи – від семантичного моделювання до концепцій «розумного врядування» та соціальних інновацій, що відображає складність та багатогранність проблеми.

Зокрема, вагомий внесок зробили М.А. Shishanina та А.А. Sidorov, які запропонували використовувати семантичне моделювання та когнітивні карти для представлення соціально-економічних процесів у муніципалітетах. У своїх працях [1, 2] вони показали, що формалізоване відображення зв'язків між індикаторами дозволяє краще координувати управлінські дії, знижувати ризики та прогнозувати наслідки прийнятих рішень.

Концепцію адаптивного управління містами розвивають С. Gershenson, Р. Santi та С. Ratti, які запропонували модель «кібернетичних міст». Їхні дослідження [3] підкреслюють важливість використання алгоритмічних механізмів та агентних систем для забезпечення гнучкості й стійкості урбаністичних систем у динамічних середовищах.

Актуальним є також міждисциплінарний підхід до урбаністичного управління, запропонований Е. El Nachar та Д. Abouelmagd [4]. Вони розробили інтеграційну модель для управління неформальними поселеннями в Єгипті, яка враховує економічні, соціальні та архітектурні аспекти. Цей підхід доводить доцільність поєднання різних наукових дисциплін та стейкхолдерів у моделюванні розвитку міських територій.

Серед українських дослідників слід відзначити Н.В. Oleksyuk, Н.М. Popadynets та Н.М. Lysyak [5], які розробили концептуальну фінансово-економічну модель урбаністичних систем. Їхні праці акцентують на ролі агломераційних процесів, фінансової стійкості міст та оптимізації бюджетної політики як базових умов ефективного управління.

Інституційний та соціально-інноваційний вимір досліджували Ф. Moulaert і Ж. Hillier [6]. Вони розглядали адміністративні структури крізь призму соціальних інновацій та дискурсивних практик стратегічного планування, підкреслюючи роль інклюзії та участі громадянського суспільства у формуванні міських стратегій. Схожі ідеї розвиває Г. Vigar [7], досліджуючи інтеграцію просторового планування, транспорту та екологічних аспектів у єдину систему врядування.

У зарубіжній літературі значний внесок належить також Е. McCann [8], який проаналізував еволюцію концепцій міського врядування (*governance studies 1.0, 2.0 та 3.0*). Його праця описує перехід від класичного ієрархічного управління до мережових і смарт-орієнтованих моделей. Аналогічно, І. Blanco, К. Provan, К. G. Kenis, Sørensen і Törfing

[9] досліджували мережеве врядування та режими взаємодії між адміністративними органами й партнерами.

Важливий концептуальний внесок зробив I. Vaud [10], запропонувавши модель «урбаністичної конфігурації врядування», яка пояснює складність міських систем і пропонує фреймворк для управління трансформаційними процесами. Дослідження MDPI [11] у сфері онтології міського врядування створює когнітивну карту (ontology) для відображення урбаністичних процесів як мультирівневої системи. Нарешті, у роботі Urban Transformations [12] запропоновано «тріалогічну» модель взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством як основу трансформаційного розвитку міст.

Таким чином, у світовій та українській науці накопичено значний теоретичний та прикладний потенціал для розроблення концептуальної моделі ефективного функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій. Проте більшість досліджень залишаються фрагментарними, що зумовлює необхідність інтеграції різних підходів у єдиний комплексний механізм, який враховуватиме інституційні, фінансово-економічні, соціальні, технологічні та інноваційні фактори розвитку.

Постановка завдання. Метою статті є розроблення концептуальної моделі механізму ефективного функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій, здатної забезпечити інтеграцію управлінських процесів, підвищення якості прийняття рішень, залучення інвестицій та інновацій, а також зміцнення стійкості міст до внутрішніх та зовнішніх викликів. Для досягнення цієї мети передбачається визначення ключових принципів, факторів і інструментів функціонування адміністративної системи, а також узагальнення кращих вітчизняних і зарубіжних практик.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-економічний розвиток міських територій є складним та багатограним процесом, що визначає конкурентоспроможність країни у глобальному середовищі. Міста концентрують економічні ресурси, інноваційні центри, трудові та фінансові потоки, виступаючи одночасно просторовими вузлами і соціальними системами.

Ефективне управління розвитком міських територій залежить від здатності адміністративних систем забезпечувати баланс між економічним зростанням, соціальною стабільністю та екологічною безпекою. У цьому контексті постає завдання створення моделей механізму ефективного функціонування адміністративної системи управління, які здатні інтегрувати багатовимірні фактори розвитку, а саме:

– сучасна урбанізація супроводжується загостренням соціальних та економічних проблем – нерівномірністю розподілу ресурсів, перенасиченням інфраструктури, просторовими диспропорціями.

– зростає роль інновацій та цифрових технологій у побудові «розумних» міст, де адміністративні рішення мають ґрунтуватися на даних і алгоритмах.

– глобальні виклики – зміни клімату, міграційні процеси, воєнні та політичні кризи – підсилюють потребу в адаптивних і стійких моделях управління [14].

Системи управління міськими територіями в Україні та світі демонструють різний рівень зрілості. В одних випадках переважає ієрархічна модель адміністрування з акцентом на контроль і централізацію; в інших – мережеві та партнерські моделі, орієнтовані на кооперацію держави, бізнесу та громадянського суспільства [15]. У сучасних умовах очевидною стає потреба у гібридних моделях механізму управління, здатних поєднувати інституційні, фінансово-економічні, соціальні, інноваційні та екологічні складові.

Механізм ефективного функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій розглядається як інтегративний інструментарій, що поєднує правові, фінансові, організаційні та інноваційні елементи, спрямовані на досягнення стійкого розвитку міста. Він передбачає формування узгодженої системи цілей, принципів, методів і засобів, які дозволяють органам влади забезпечувати конкурентоспроможність, привабливість та стійкість міських територій [16–17]. У сучасних наукових підходах виокремлюється низка моделей, які відображають еволюцію та різноманіття управлінських практик, що використовуються у різних країнах та соціально-економічних контекстах і представлені в таблиці 1, а саме: ієрархічна модель, мережева модель, адаптивна модель, інституційно-інноваційна модель, гібридна модель.

Отже, ієрархічна модель є однією з найбільш традиційних і характеризується централізованою структурою прийняття рішень, де основні функції управління зосереджені в руках державних або муніципальних органів влади. Вона ґрунтується на вертикальних зв'язках та суворому підпорядкуванні, що забезпечує чіткий розподіл повноважень і відповідальності. Перевагами такої моделі є стабільність, передбачуваність та можливість оперативного встановлення контролю в умовах кризових ситуацій. Водночас ієрархічна модель має низку обмежень: вона є малогнучкою, часто не враховує інтереси громадянського суспільства, демонструє низьку адаптивність до динамічних змін середовища. У сучасних умовах вона ефективна переважно у сферах, що потребують

Порівняння ключових моделей адміністративних систем управління міським розвитком

Модель	Характеристика	Переваги	Недоліки	Сфера ефективного застосування
Ієрархічна	Централізована структура, вертикальне підпорядкування	Стабільність, чіткий розподіл функцій, правовий контроль	Низька гнучкість, бюрократичність	Кризове управління, забезпечення правопорядку
Мережева	Горизонтальна координація, партнерство держави, бізнесу і громади	Інноваційність, залучення ресурсів, швидке прийняття рішень	Залежність від довіри та комунікацій	Партнерські проекти, розвиток інфраструктури, соціальні ініціативи
Адаптивна	Гнучкі механізми, цифрові інструменти, прогнозування	Стойкість до змін, можливість швидкого реагування	Високі витрати на технології, складність управління	Цифровізація, управління ризиками, кризові ситуації
Інституційно-інноваційна	Гармонізація норм, стандартизація, соціальні інновації	Прозорість, відповідність міжнародним вимогам, інклюзивність	Складність імплементації, потреба у зовнішній підтримці	Євроінтеграційні реформи, глобальна співпраця
Гібридна	Поєднання елементів ієрархії, мережовості, адаптивності та інноваційності	Комплексність, баланс інтересів, гнучкість і стабільність одночасно	Необхідність високого рівня координації та ресурсів	Стратегічний розвиток міст, глобальна інтеграція, смарт-урбанізм

Джерело: складено авторами на основі узагальнення досліджень

високого рівня дисципліни та централізованого управління, наприклад у сфері безпеки чи антикризових заходів.

Мережева модель є протилежністю жорстко централізованого підходу й ґрунтується на горизонтальній координації, взаємодії та партнерстві між владними структурами, бізнесом, громадськими організаціями та мешканцями міста. Вона формує умови для ефективного розподілу ресурсів і спільного вироблення рішень. Її перевагою є інноваційність та здатність мобілізувати потенціал різних груп заради досягнення стратегічних цілей розвитку. Крім того, мережева модель сприяє підвищенню довіри між владою та суспільством, створює простір для громадянської активності. Водночас основним її недоліком є залежність від рівня взаємної довіри та якості комунікацій, що робить її менш ефективною у середовищі з низькою культурою діалогу або високим рівнем соціальної напруги.

Адаптивна модель управління передбачає застосування інструментів, що забезпечують швидке реагування на зміни зовнішнього та внутрішнього середовища. У її межах активно використовуються цифрові технології, алгоритмічні моделі, системи аналізу даних і прогнозування. Основною перевагою адаптивної моделі є її здатність функціонувати у нестабільному середовищі та знижувати ризики шляхом гнучкого коригування управлінських рішень. Завдяки цифровим інструментам міські адміністративні системи можуть краще прогнозувати потреби громади, оперативно реагувати на кризи, забезпечувати сталий розвиток навіть у складних умовах. Проте впровадження такої моделі потребує значних фінансових

інвестицій, високої кваліфікації управлінських кадрів і технологічної зрілості інституцій, що є її суттєвим обмеженням.

Інституційно-інноваційна модель управління спрямована на вдосконалення регуляторного середовища, інтеграцію міжнародних стандартів і розвиток інноваційної екосистеми міських територій. Вона передбачає гармонізацію національного законодавства з європейськими та світовими нормами, впровадження стандартів прозорості, безпеки та якості, а також розвиток цифрової економіки й соціальних інновацій. Основними перевагами моделі є інклюзивність, підвищення довіри до влади, інтеграція міст у глобальні ринки та мережі. Водночас складність полягає у високих витратах на імплементацію міжнародних стандартів, а також у потребі зовнішньої підтримки для забезпечення інституційної сумісності та сталості реформ.

Гібридна модель поєднує елементи всіх попередніх підходів і є найбільш перспективною у сучасних умовах глобальної конкуренції. Вона поєднує стабільність ієрархічної моделі, інноваційність мережевої, гнучкість адаптивної та прозорість інституційно-інноваційної. Завдяки цьому досягається баланс між різними вимогами до управління: централізованим контролем і децентралізованою співпрацею, гнучким реагуванням і дотриманням міжнародних стандартів. Гібридна модель дозволяє міським адміністративним системам ефективно функціонувати у багаторівневому середовищі, що характеризується швидкими змінами, глобальними ризиками та високою конкуренцією між містами за ресурси та інвестиції. Її впровадження вимагає потужної координації, достатніх фінансових ресурсів і високого рівня

управлінської компетентності, але потенційні вигоди у вигляді стійкості, конкурентоспроможності та інноваційного розвитку є значними.

Розвиток кожної моделі залежить від політичного контексту, рівня економічного розвитку та соціальної структури міста. Наприклад, для країн із нестабільною політичною ситуацією ефективнішими є ієрархічні моделі, що гарантують контроль і правопорядок. Натомість у розвинених країнах з високим рівнем інституційної зрілості пріоритетними стають мережеві та інституційно-інноваційні підходи.

Особливої уваги потребує гібридна модель, яка здатна враховувати національні особливості та глобальні виклики. Її впровадження може ґрунтуватися на принципах смарт-урбанізму, цифровізації публічного управління, розвитку партнерств та системного управління ризиками.

Управління соціально-економічним розвитком міських територій потребує формування моделей адміністративних систем, що враховують складність і динамічність урбаністичних процесів. Аналіз показав, що жодна з окремих моделей (ієрархічна, мережева, адаптивна чи інституційно-інноваційна) не може повністю задовольнити всі потреби сучасних міст.

Найбільш перспективною є гібридна модель (рис. 1), яка синтезує позитивні характеристики всіх підходів: стабілізаційний потенціал ієрархії,

інноваційність мережевих структур, гнучкість адаптивних рішень та прозорість інституційно-інноваційних механізмів. Саме така модель здатна забезпечити ефективне функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій в умовах глобальної конкуренції.

Представлена схема на рис. 1 відображає концепцію гібридної моделі управління, яка поєднує ключові характеристики чотирьох підходів: ієрархічного, мережевого, адаптивного та інституційно-інноваційного. Ієрархічна модель базується на централізації влади та чіткій вертикалі підпорядкування, забезпечує стабільність, порядок і передбачуваність процесів, проте характеризується низькою гнучкістю та обмеженою здатністю швидко реагувати на зовнішні зміни.

На противагу їй, мережева модель ґрунтується на горизонтальній координації та партнерстві влади, бізнесу й громади, створюючи середовище співпраці, довіри й колективної відповідальності.

Адаптивна модель вирізняється гнучкістю та здатністю пристосовуватися до непередбачуваних обставин, що забезпечує швидке реагування на виклики, підтримку ефективності та використання інноваційних рішень. Інституційно-інноваційна модель акцентує увагу на створенні сприятливого регуляторного середовища, гармонізації правил і процедур, прозорості та модернізації, що

Рис. 1. Взаємозв'язок адміністративних моделей управління соціально-економічним розвитком міських територій

Джерело: складено авторами на основі узагальнення досліджень

стимулює інноваційність і забезпечує довгострокове зростання конкурентоспроможності.

Отже, у центрі цих підходів постає гібридна модель, яка інтегрує стабільність ієрархічної системи, партнерські механізми мережевої взаємодії, гнучкість адаптивного підходу та інноваційність інституційно-інноваційної моделі. Її перевага полягає у створенні збалансованого механізму управління, здатного одночасно забезпечувати порядок, швидко реагувати на зміни й підтримувати розвиток інновацій. Таким чином, схема демонструє еволюційний перехід від вузькоспеціалізованих моделей до інтегрованої гібридної системи, яка відповідає викликам глобалізації, цифровізації та післявоєнного відновлення.

Гібридна модель є результатом інтеграції різних управлінських підходів. Вона дозволяє досягти балансу між стабільністю та гнучкістю, враховує інноваційні та інституційні фактори й забезпечує системну адаптивність. Такий підхід найбільш ефективний для побудови сучасних адміністративних систем, здатних відповідати на виклики глобальної конкуренції та сприяти сталому розвитку міських територій, зокрема Києву (рис. 2).

У центрі представленої на рис. 2 схеми моделі знаходиться гібридний підхід, який інтегрує чотири взаємопов'язані компоненти: ієрархічний, мережевий, адаптивний та інституційно-інноваційний. Разом вони забезпечують збалансовану систему управління розвитком міста Києва, яка відповідає

умовам післявоєнного відновлення, цифрової трансформації та інтеграції в європейський простір та представлена. Компоненти цієї гібридної моделі представлені в таблиці 2 демонструють, що розвиток міських територій (на прикладі міста Києва) відбувається завдяки поєднанню різних управлінських підходів, кожен з яких виконує власну функцію.

Аналіз чотирьох компонентів гібридної моделі управління розвитком Києва свідчить, що поєднання ієрархічного, мережевого, адаптивного та інституційно-інноваційного підходів створює збалансовану систему, здатну ефективно реагувати на сучасні виклики. Ієрархічний компонент забезпечує стабільність і стратегічне планування, мережевий підсилює партнерство та взаємодію, адаптивний формує здатність міста швидко пристосовуватися до кризових умов, а інституційно-інноваційний гарантує довгострокову конкурентоспроможність і інтеграцію до європейського простору. Разом вони формують основу стійкого соціально-економічного розвитку столиці, підвищують якість життя населення та зміцнюють позиції Києва як сучасного європейського мегаполіса.

Отже, ця гібридна модель демонструє синергію між стабільністю, партнерством, гнучкістю та інноваційністю, що дозволяє місту не лише долати кризові виклики, а й формувати стратегічні переваги для майбутнього розвитку.

Рис. 2. Схема гібридної моделі управління соціально-економічним розвитком на прикладі міста Київ

Джерело: складено авторами на основі проведених досліджень

Гібридна модель управління розвитком міста Києва

Компонент	Приклади	Перевага
Ієрархічний – стабільність та стратегічне управління	Розробка та реалізація Генерального плану Києва; Будівництво Подільсько-Воскресенського мосту; Реконструкція доріг і транспортних вузлів	У кризових умовах централізоване управління дозволяє швидко приймати рішення щодо відновлення критичної інфраструктури, розподілу гуманітарної допомоги чи забезпечення безпеки
Мережева – партнерство та співпраця	Державно-приватне партнерство у транспорті (електробуси, розвиток метро за підтримки донорів); Участь громадських організацій у проєктах із сортування відходів, озеленення та створення громадських просторів	Зростає довіра між владою, бізнесом і мешканцями, рішення стають прозорими й орієнтованими на потреби громади
Адаптивний – гнучкість і реагування на зміни	Цифрова платформа «Київ Цифровий» (оплата послуг, петиції, повідомлення про проблеми); Гнучке перенаправлення міського бюджету у воєнний час; Адаптація транспортної системи (закриття метро, альтернативні маршрути)	Місто здатне реагувати на кризи й водночас підтримувати життєдіяльність та розвиток
Інституційно-інноваційний – модернізація та інтеграція в ЄС	Гармонізація програм із європейськими стандартами (Smart City, Green Deal); Розвиток інноваційних кластерів (UNIT.City, технопарк КПІ, ІТ-кластери); Проєкти з енергозбереження (утеплення будівель, сонячні панелі, розумне освітлення)	Київ позиціонує себе як інноваційний хаб у Східній Європі

Джерело: складено авторами на основі узагальнення досліджень

Висновки. Проведений аналіз засвідчив, що ефективне функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій можливе лише за умови інтеграції різних підходів і формування комплексного механізму. Розглянуті у статті моделі підтверджують багатокомпонентність процесів урбаністичного управління, де економічні інструменти тісно пов'язані з інституційними, соціальними та інноваційно-технологічними чинниками.

По-перше, традиційна ієрархічна модель управління демонструє обмеженість у сучасних умовах, однак залишається необхідною для забезпечення стабільності, правового порядку та базового контролю.

По-друге, мережеві та партнерські моделі довели свою ефективність у стимулюванні інновацій, мобілізації місцевих ресурсів та розвитку громадянської активності. Вони дозволяють створювати сталі партнерства між органами влади, бізнесом, громадськими організаціями та міжнародними інституціями.

По-третє, адаптивні та кібернетичні моделі забезпечують стійкість міських систем до глобальних ризиків і кризових явищ, використовуючи методи аналізу даних, цифрові платформи управління та когнітивне моделювання.

По-четверте, інституційно-інноваційні моделі спрямовані на гармонізацію регуляторного середовища з міжнародними стандартами, розвиток

цифрової економіки, інклюзивність та впровадження принципів «розумного врядування».

Результати дослідження дозволяють зробити висновок, що найбільш перспективною є гібридна модель механізму ефективного функціонування адміністративної системи управління міськими територіями, яка поєднує стабілізаційні елементи ієрархії, інноваційний потенціал мережевих систем, гнучкість адаптивного управління та прозорість інституційних реформ. Такий підхід сприятиме формуванню стійких і конкурентоспроможних міських систем, інтегрованих у глобальний простір.

Подальші дослідження мають бути зосереджені на розробленні конкретних інструментів імplementації гібридної моделі: механізмів цифровізації адміністративних процесів, впровадженні систем управління ризиками, створенні платформ публічно-приватного партнерства, а також на оцінюванні ефективності функціонування моделей у різних соціально-економічних та культурних умовах.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що моделі механізму ефективного функціонування адміністративної системи управління соціально-економічним розвитком міських територій мають базуватися на принципах комплексності, адаптивності, відкритості та інноваційності. Лише такий підхід забезпечить не лише локальну ефективність, але й інтеграцію українських міст до глобальних мереж розвитку, що є стратегічним завданням у сучасному конкурентному світі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Shishanina M.A., Sidorov A.A. Management of Social and Economic Development of Municipalities. *Arxiv*. 2021. URL: <https://arxiv.org/pdf/2111.13690>.
2. Shishanina M.A., Sidorov A.A. Knowledge Management in Socio-Economic Development of Municipal Units: Basic Concepts. *Arxiv*. 2023. URL: <https://arxiv.org/abs/2312.07328>.
3. Gershenson C., Santi P., Ratti C. Cybernetic Cities: Designing and controlling adaptive and robust urban systems. *Arxiv*. 2016. URL: <https://arxiv.org/abs/1609.02000>.
4. Nachar E. El., Abouelmagd D. The Inter/Transdisciplinary Framework for Urban Governance Intervention in the Egyptian Informal Settlements. *MDPI*. 2023. Volume 13, Issue 2. DOI: <https://doi.org/10.3390/buildings13020265>, URL: <https://www.mdpi.com/2075-5309/13/2/265>.
5. Олексюк Г.В., Попадинець Н.М., Лисяк Н.М. Концептуальна фінансово-економічна модель урбанізованих систем. *Економіка та право. Розділ «Економіка»: Економіко-правові проблеми сталого розвитку*. 2020. № 2. С. 84–95. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.02.084>, URL: <http://economiclaw.kiev.ua/index.php/economiclaw/article/view/988/949>.
6. MacCallum, D., Moulaert, F., Hillier, J. Vicari Haddock, S. *Social Innovation and Territorial Development*. UK: Ashgate, 2009. 172 p.
7. Vigar G. *Planning and Governance: Theoretical Perspectives on Urban Development*. *Palgrave Macmillan*. 2012.
8. McCann E. Governing urbanism: Urban governance studies 1.0, 2.0 and beyond. *Urban Studies*. 2017. Volume 54, Issue 2. DOI: <https://doi.org/10.1177/0042098016670046>.
9. Blanco I. Network Governance in Cities: An Analytical Framework. *Sage Journals*, 2015.
10. Baud I. The Urban Governance Configuration: A Conceptual Framework for Understanding Complexity and Enhancing Transitions. *Geography Compass*, 2021. DOI: <https://doi.org/10.1111/gec3.12562>.
11. Mitra S.Gh., Chandra A., Ramaprasad A. The Ontology of Urban Governance: A Framework for Pathways to Sustainable Urban Transition. *MDPI. Urban Science*. 2024. Vol. 8 (2). P. 38. DOI: <https://doi.org/10.3390/urbansci8020038>.
12. Triological cooperation for urban transformation. *Urban Transformations. Biomed Central*. 2025. No. 7, Art. № 11. DOI: <http://dx.doi.org/10.1186/s42854-025-00079-5>.
13. Павловський С., Могилевська О., Ребрина А., Кравець С. Теоретико-методичні підходи до формування ефективної системи управління інноваційною діяльністю підприємницьких структур. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. №10. С.97–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-10-13>.
14. Ребрина А., Могилевська О., Білич В., Єгізарян Г., Куриленко О. Стратегія управління розвитком агропромислового комплексу України в контексті впровадження принципів індустрії 4.0. *Розвиток міста*. 2025. № 1 (05). С. 118–127. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.1-17>.
15. Павловський С.А., Могилевська О.Ю., Ребрина А.М. Стійкий розвиток та капіталізація інноваційного підприємництва в умовах державно-приватного партнерства. *Сталый розвиток економіки, суспільства та підприємництва*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. 10–11 квітня 2025 р. С. 307–309.
16. Слободяник А., Павловський С., Серий А., Гармаш О., Коваль В. Забезпечення та розвиток економічної спроможності територіальних громад в Україні у період цифровізації економіки. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 7. С. 142–154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-7-20>.
17. Слободяник А., Могилевська О., Павловський С., Лисий В. Особливості фіскальних політик України та Китаю: актуальні проблеми у забезпеченні економічного відновлення. *Київський економічний науковий журнал*. 2024. № 6. С. 130–139. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-6-18>.

REFERENCES:

1. Shishanina M.A., Sidorov A.A. Management of Social and Economic Development of Municipalities. *Arxiv*. 2021. Available at: <https://arxiv.org/pdf/2111.13690>.
2. Shishanina M.A., Sidorov A.A. Knowledge Management in Socio-Economic Development of Municipal Units: Basic Concepts. *Arxiv*. 2023. Available at: <https://arxiv.org/abs/2312.07328>.
3. Gershenson C., Santi P., Ratti C. Cybernetic Cities: Designing and controlling adaptive and robust urban systems. *Arxiv*. 2016. Available at: <https://arxiv.org/abs/1609.02000>.
4. Nachar E. El., Abouelmagd D. The Inter/Transdisciplinary Framework for Urban Governance Intervention in the Egyptian Informal Settlements. *MDPI*. 2023. Volume 13, Issue 2. DOI: <https://doi.org/10.3390/buildings13020265>, Available at: <https://www.mdpi.com/2075-5309/13/2/265>.
5. Oleksyuk H.V., Popadynets N.M., Lysyak N.M. (2020) Kontseptualna finansovo-ekonomichna model urbanizovanykh system [Conceptual Financial-Economic Model of Urban Systems]. *Ekonomika ta pravo. Rozdil "Ekonomika": Ekonomiko-pravovi problemy staloho rozvytku—Section "Economics": Economic and legal problems of sustainable development*, no. 2, pp. 84–95. DOI: <https://doi.org/10.15407/econlaw.2020.02.084>, Available at: <http://economiclaw.kiev.ua/index.php/economiclaw/article/view/988/949>.
6. MacCallum D., Moulaert F., Hillier J. (2009) Vicari Haddock, S. *Social Innovation and Territorial Development*. UK: Ashgate, 172 p.
7. Vigar G. (2012) *Planning and Governance: Theoretical Perspectives on Urban Development*. *Palgrave Macmillan*.
8. McCann E. (2017) Governing urbanism: Urban governance studies 1.0, 2.0 and beyond. *Urban Studies*, vol. 54, issue 2. DOI: <https://doi.org/10.1177/0042098016670046>.
9. Blanco I. (2015) Network Governance in Cities: An Analytical Framework. *Sage Journals*.

10. Baud I. (2021) The Urban Governance Configuration: A Conceptual Framework for Understanding Complexity and Enhancing Transitions. *Geography Compass*. DOI: <https://doi.org/10.1111/gec3.12562>.
11. Mitra S.Gh., Chandra A., Ramaprasad A. (2024) The Ontology of Urban Governance: A Framework for Pathways to Sustainable Urban Transition. *MDPI. Urban Science*, vol. 8 (2), p. 38. DOI: <https://doi.org/10.3390/urbansci8020038>.
12. Trialogical cooperation for urban transformation. *Urban Transformations. Biomed Central*. 2025. 7, Art. № 11. DOI: <http://dx.doi.org/10.1186/s42854-025-00079-5>.
13. Pavlovskiy S., Mohylevska O., Rebryna A., Kravets S. (2025) Teoretyko-metodychni pidkhody do formuvannia efektyvnoi systemy upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemnytskykh struktur [Theoretical and methodological approaches to the formation of an effective management system for innovative activities of business structures]. *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal*. 2025. № 10. S. 97–105. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-10-13>.
14. Rebryna A., Mohylevska O., Bilych V., Yehiazarian H., Kurylenko O. (2025) Stratehiia upravlinnia rozvytkom ahropromyslovoho kompleksu Ukrainy v onteksti vprovadzhennia pryntsyviv industrii 4.0 [Strategy for managing the development of the agro-industrial complex of Ukraine in the context of implementing the principles of Industry 4.0]. *Rozvytok mista*, no. 1 (05), pp. 118–127. DOI: <https://doi.org/10.32782/city-development.2025.1-17>.
15. Pavlovskiy S.A., Mohylevska O.Iu., Rebryna A.M. (2025) Stiiki rozvytok ta kapitalizatsiia innovatsiinoho pidpriemnytstva v umovakh derzhavno-privatnoho partnerstva [Sustainable development and capitalization of innovative entrepreneurship in the context of public-private partnership]. *Stalyi rozvytok ekonomiky, suspilstva ta pidpriemnytstva: materialy II Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (April 10–11, 2025). Ivano-Frankivsk. Ivano-Frankivskiy natsionalnyi tekhnichnyi universytet nafty i hazu, pp. 307–309.
16. Slobodianyuk A., Pavlovskiy S., Sieryi A., Harmash O., Koval V. (2024) Zabezpechennia ta rozvytok ekonomichnoi spromozhnosti terytorialnykh hromad v Ukraini u period tsyfrovizatsii ekonomiky [Ensuring and development of economic capacity of territorial communities in Ukraine during the period of digitalization of the economy]. *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, no. 7, pp. 142–154. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-7-20>.
17. Slobodianyuk A., Mohylevska O., Pavlovskiy S., Lysyi V. (2024) Osoblyvosti fiskalnykh polityk Ukrainy ta Kytaiu: aktualni problemy u zabezpechenni ekonomichnoho vidnovlennia [Peculiarities of fiscal policies of Ukraine and China: current problems in ensuring economic recovery]. *Kyivskiy ekonomichnyi naukovyi zhurnal*, no. 6, pp. 130–139. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2024-6-18>.